

Переклади з української мови чеською мовою з 1991 до 2012

дослідження фонду Next Page в рамках проекту Book Platform

підготувала Ріта Кіндлерова¹

лютий 2013

¹ Ріта Кіндлерова – перекладач з української та новогрецької мов. Живе і працює в Празі. Упорядник сайту іноземних літератур www.iliteratura.cz

This text is licensed under Creative Commons

I. Вступ

У 1968 р. у празькому видавництві Свет совету вийшов великий науково-бібліографічний збірник *Sto padesát let česko-ukrajinských literárních styků, 1814–1964* (видано до VI Міжнародного з'їзду славістів у Празі; *Sto padesát let česko-ukrajinských literárních styků, 1814-1964*). Чотирнадцять авторів під керівництвом Ореста Зілінського приготували матеріал з літературної сфери, але також з питань культурних та наукових чесько-українських контактів. Цю роботу продовжив син Ореста Зілінського Богдан, який наприкінці 90-х рр. XIX ст. видав збірник *Українська література в чеському контексті 1965-1994 pp. (Ukrajinská literatura v českém kontextu v letech 1965–1994)*.

У збірнику з 1968 р., з'явилась перша більша інформація про українську літературу (Добровський у *Словянци*) і перший переклад з української («Ганка» у віденському виданні *Prvotiny pěkných umění*) в 1814 р. Палацький у 1830 р. в статті «Про польські народи», опублікованій в Журналі Чеського музею оголосив русинський народ, що розташований географічно до Кубані лінгвістично відмінним від росіян і поляків, та вказав на його своєрідні історичні традиції та зниклі політичні права. Гавлічек в статті «Слов'ян і Чех» у 1846 р. виголосив українців великим та самостійним слов'янським народом та вказав на відмінність української мови від російської. Ставлення до України у 1 пол. XIX ст. в основному базувалось на уявленні про те, що це область, в якій дуже багаті традиції народної культури явно переважають літературний процес. З точки зору романтичної ідеології, це не було ознакою культурної неповноцінності.

Першим перекладом стала українська народна пісня «Ой, послала мене мати, зеленого жита жати», яку переклав Вацлав Ганка і опублікував 22 серпня 1814р. у журналі *Prvotiny pěkných umění*. Так почалася довга традиція наукового та перекладацького інтересу до українського фольклору. Останньою публікацією на цю тему можна вважати великий збірник *Vyprávění a písně Rusínů z Východního Slovenska – Jihokarpatská ukrajinská nářečí v autentických záznamech* *Оповідання та пісні русинів Східної Словаччини – південно карпатські українські діалекти в автентичних записах (Vyprávění a písně Rusínů z Východního Slovenska – Jihokarpatská ukrajinská nářečí v autentických záznamech, 2009)*.

Переклади з української мови сербською мовою

Що стосується перекладів поезії, прози, драматургії, дитячої літератури, публіцистики і т.д., то першим самостійним книжковим перекладом з української мови на чеську можна вважати книгу Івана Франка (*Na dně*, переклад Богуслава Соколова, Прага 1892). Раніше друкувались книги українських авторів в перекладах з російської, наприклад: Пантелеймон Куліш, *Михайло Чарнишенко, або Малоросія вісімдесят років тому* (*Michal Čarnušenko, aneb Malá Rus před osmdesáti lety*, Прага 1847). Перші переклади *Слова о полку Ігоревім* (в транскрипції з чеським перекладом та інтерпретацією Йозефа Юнгманна, 1810) і *Несторів Літопись* (переклад К. Я. Ербен, Прага 1867).

В журналах друкувались переклади з української мови (в XIX ст. ще часто під назвою малоросійська) досить часто. Бібліографію з 1814 по 1994 рр. можна знайти в книгах батька та сина Зілинських. Це були як переклади поезії, прози та драматургії, так і тексти культурного, політичного, історичного напрямку, публіцистика, фольклор, література для дітей та молоді, народна творчість. З другої половини XIX ст. з'являються нові книжкові переклади, книги окремих авторів. У 1876 р. в Празі був опублікований перший нецензурований *Кобзар* Тараса Шевченка.

Перекладу та виданню української літератури допомагали передусім особисті зв'язки серед інтелектуалів та безпосередня культурна участь чехів в Україні (наприклад Людвік Куба, Прімус Сobotка, Франтішек Ржегорж, Едвард Єлінек, Франтішек Главачек). Ширшій публіці чеської еліти була представлена творчість Івана Франка завдяки Ф. Ржегоржа в кінці 80 рр. XIX ст. З кінця XIX ст. «чесько-українські відносини бачимо в трьох областях: літературній, політичній та фольклористичній» (О. Зілинський).

Після розпаду Австро-Угорщини до складу Чехословаччини увійшла немала територія з україномовним населенням – Закарпаття (Підкарпатська Русь). У міжвоєнний період у Чехословаччині опинилась українська інтелігенція – О. Олесь, Є. Маланюк, О. Теліга (Працька поетична школа).

З 1945 р. часом перекладали також з російської (як це часто бувало в XIX ст.), хоча оригінальний твір був написаний українською мовою. Можна було перекладати тільки твори політично прийнятні. Проте вдалося публікувати переклади *Кобзаря* Т. Шевченка (Прага, 1953), *Енеїду* І. Котляревського (Прага, 1955) або *Борислав* І. Франка (1951).

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

З 50 рр. у перекладі з'являється сильне покоління перекладачів: Властіміла Абжолтовська, Зденка Бергрова, Зіна Геник-Березовська, Зденька Ганусова, Рудольф Гулка, Ярослав Кабічек, Зденка Коутенська, Марія Марчанова, Алена Моравкова, Гана Пражакова, Ян Туречек-Їзерски, Людмила Зілінська, Орест Зілінський, які намагалися знайомити чеського читача з українською літературою, як класичною, так і сучасною. Вибір текстів для перекладів до 1989 р. залишався обмеженим.

З 1990 р. у зв'язку з розпадом СРСР тривалий час видання перекладів української літератури перервалося – частково через складну економічну ситуацію та через суспільну думку, оскільки більше 40 років радянської демагогії залишило свій відбиток на чеських читачах. Тільки після 2000 р. вдалось переконати видавців та читачів і почати публікувати в першу чергу сучасну українську літературу, яка зустрічається з цілком хорошим резонансом серед чеських читачів.

У 1990 р. була перекладена з української і видана *Марія з полином у кінці століття* Володимира Яворівського (*Marie z Černobylu*, Прага, 1990). За винятком тонкої брошури ідей Григорія Сковороди *Григорій Сковорода, вчитель життя* (*Hryhorij Skovoroda, Učitel života*, Прага, 1994), наступний літературний переклад з української сучасної літератури вийшов друком 2001 р. – це були *Польові дослідження з українського сексу* Оксани Забужко (*Polní výzkum ukrajinského sexu*, Прага, 2001). Авторка тоді була запрошена на книжковий ярмарок у Празі і привернула увагу до української мови та літератури (більшість видавців у 90-х рр. були переконані, що українська мова – це свого роду діалект російської). Було дуже важко переконувати їх у зворотному і доводити, що сучасна українська література заслуговує уваги і повинна регулярно представлятися чеським читачам. Завдяки перекладу першого роману О. Забужко та популяризації української культури і зокрема літератури у ЗМІ (журнали, газети, радіо, інтернет) вдалося поступово переконати видавців позбутись страху української літератури. Це єдине джерело на чеській мові – літературний інтернет-портал www.iLiteratura.cz (редакторка української літератури – Ріта Кіндлерова) пропонує чеським читачам огляди української літератури, переклади уривків, інтерв'ю з авторами, новини з українського книжкового ринку.

З 2001р. по 2011 р., за одним винятком – Юрій Андрухович, *Рекреації/Rekreace*, переклад Томаш Вашут, Оломоуць, 2006 – друкувались тільки переклади Ріти Кіндлерової

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

(українські казки, легенди, антологія сучасного українського оповідання, твори О. Забужко, Ю. Винничука, Н. Сняданко). У 2011 р. вийшов переклад книги *Big-Mac* С. Жадана (*Big Mac*) двох молодих українців Мірослава Томека (Miroslav Tomek) та Алексея Севрука (Alexej Sevruk), у 2012 р. – антологія українських оповідань і *Непрості* (*Jináci*) Тараса Прохаська – у перекладі Єкатерини Газукіної (Jekaterina Gazukina) та Александри Стелібської (Alexandra Stelibská). Готується до друку переклад *Музею покинутих секретів* О.Забужко (*Muzeum opuštěných tajemství*, Zlín, 2013), яка восени 2012 р. була гостем Празького літературного будинку авторів німецької мови як перша ненімецькомовна гостя. У тому ж році взяв участь у празькому книжковому ярмарку письменник Антон Санченко.

З'являлися також рідкісні видання обмеженого характеру, але на жаль це були маленькі брошурки (наприклад, переклади О. Ольжича, Г. Мазуренко), які недоступні для ширшої публіки. Книги на українські теми з історії, політики, мистецтва, мемуари виходять як в перекладах з інших мов (особливо англійської і польської), так оригінальними чеськими творами.

II. Видавничий і перекладацький ринок в Чеській республіці (1999-2009) – огляд
За даними SČKN (Svaz českých knihkupců a nakladatelů/ Союз чеських книгорозповсюджувачів та видавців), Národní knihovny ČR (Національної бібліотеки ЧР) та Národní agentury ISBN v ČR (Національного агенства ISBN в ЧР)

Після 1989 р. чеський книжковий ринок літературно вибухнув – з'являлись нові видавництва, книги, які були раніше заборонені або обмежені цензурою (в тому числі релігійна література), та маси перекладів. Згідно зі статистичними даними SČKN, перекладні книги становили приблизно 1/3 всіх виданих книг за 15 років (1990-2005). Англійська мова домінує – переклади з неї творять приблизно 50% (за останні роки), далі йдуть німецька і з набагато більшою відстанню французька, словацька, польська і російська.

Тільки 11 книг художньої літератури були перекладені з української у 1989-2012 рр. (12, якщо включаємо 1 книгу Андрія Куркова перекладену з російської), отож не можна говорити про серйозний вплив української літератури.

This text is licensed under Creative Commons

Опубліковані книги

Рік	Кількість найменувань
1997	11 519
1998	11 738
1999	12 551
2000	11 965
2001	14 321 (30% перекладів)
2002	14 278
2003	16 451
2004	15 749
2005	15 350 (28,8% перекладів)
2006	17 019
2007	18 029
2008	18 520
2009	17 598
2010	17 054
2011	16 017 (34,3% перекладів)

Кількість зареєстрованих видавців за 2006–2010 рр.

Рік	Кількість видавців
1997	2 337
1998	2 582
1999	2 745
2000	2 898
2001	3 136
2002	3 267
2003	3 448
2004	3 619
2005	3 775
2006	3 908

Переклади з української мови сербською мовою

2007	4 073
2008	4 344
2009	4 583
2010	4 875
2011	2 529 (кількість вид-тв, які в даному році видали принаймні 1 книжку)

У 2002 р. видано було 4 352 перекладів з 44 мов; 2010 р. 6 044 перекладів (35% загального обсягу книжкового ринку, книги були перекладені з 42 мов). З 1990 р. тримаються на перших місцях англійська, німецька та французька мови; потім – словацька (перевекладено 229 творів у 2010 р.), польська (108) і російська (73).

Кількість опублікованих перекладів з найчастіше перекладаних мов (2006–2011 рр.) – див. Таб. 1

Кількість виданих книг окремих видів літератури (2006–2011 рр.) – див. Таб. 2

Середня ціна книги (1999–2011) в CZK

Рік	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Ціна	180	190	180	185	190	200	205	210	215	220	220	240

У 2011 р. на книги стягувався ПДВ 10%. Вища ПДВ на книги застосовується з усіх країн ЄС в 2011 році тільки в Данії (22%), Болгарії (20%) і Латвії (12%). Електронні книги та аудіокниги мають базовий ПДВ. Чеський книжковий ринок як і раніше монополізований набагато менше ніж в більшості європейських країн. Якщо у багатьох європейських країнах частка п'яти найбільших вища ніж 70% (наприклад, 72% у Фінляндії, в Нідерландах 75%, у Франції 78%), у Чеській республіці частка першої п'ятірки становить 13,5%, тільки продукція 250 найбільших видавців дає 72% загального обсягу книговиробництва.

This text is licensed under Creative Commons

Склад власності чеських видавництв:

власність	2010		2011	
	вид-ва	найменувань	вид-ва	найменувань
вид-ва вишів	2,2 %	15,1 %	1,9 %	15,4 %
державні вид-ва	4,2 %	6,1 %	4,5 %	6,0 %
вид-ва регіональних адміністрацій	15,0 %	4,6 %	11,9 %	3,9 %
фірми-вид-ва та приватні особи	78,7 %	74,2 %	81,7 %	74,7 %

Видання книг зосереджено у великих містах, серед яких домінуюче місце займає Прага. Далі йдуть Брно та інші регіональні міста.

місто	кількість видань	
	2010	2011
Прага	10 110 (60,9 %)	9722 (61,61 %)
Брно	2 341 (14,1 %)	2 155 (13,66 %)
Острава	781 (4,7 %)	803 (5,09 %)
Оломоуць	544 (3,3 %)	547 (3,47 %)
Пльзень	445 (2,7 %)	399 (2,53 %)
Чеську Будейовіце	288 (1,7 %)	325 (2,06 %)
Злін	193 (1,2 %)	233 (1,48 %)
Ліберець	228 (1,4 %)	202 (1,28 %)
Градец-Кралове	168 (1,0 %)	147 (0,93 %)
Добржейовіце	192 (1,2 %)	145 (0,92 %)
Фридек-Містек	120 (0,7 %)	129 (0,82 %)
Пардубіце	149 (0,9 %)	121 (0,77 %)
Усті над Лабем	137 (0,8 %)	105 (0,67 %)
Тржебіч	126 (0,8 %)	94 (0,60 %)

Переклади з української мови сербською мовою

Найвідвідуваніші інтернет-магазини в Чеській республіці (станом на 2012 р.):

kosmas.cz (Kosmas, s. r. o.)

bux.cz (Euromedia Group, k. s.)

neoluxor.cz (Neoluxor, a. s.)

knihcentrum.cz (Booknet, s. r. o. – Pemic Books)

martinus.cz (Martinus.sk, s. r. o.)

knihy.abz.cz (ABZ knihy a. s.)

Головні роздрібні продавці та дистриб'ютори електронних книг в Чеській республіці

Фірма	Формати	продаж
eReading, s. r. o.	ePub, mobi, PDF	eReading.cz
Kosmas, s. r. o.	ePub, mobi, PDF	Kosmas.cz
Martinus.sk, s. r. o.	ePub, PDF	Martinus.cz
Palmknihy, s. r. o.	ePub, mobi, PDF	Palmknihy.cz, Alza.cz, Datart.cz
Wooky, a. s.	Wooky	Ebux.cz, Neoluxor.cz, Rajknih.cz, Arara.cz

Чеський книжковий ринок забезпечує приблизно 9 600 робочих місць з наступною структурою: працівники видавництва (1 600 осіб), книгопродавці (5 200), працівники поліграфії (800), графічні дизайнери та типографи/друкарі (600), автори (800), перекладачі (600).

У Чеській республіці в даний час є чотири середні школи, які пропонують середню освіту в книгопромисловості – книготоргівля та видавничі справи:

Середня школа книги в Брно (Střední škola knih v Brně)

Середня школа книжкової культури в Празі 3 (Střední škola knižní kultury v Praze 3)

Середня школа Нагорні в Празі 8 (Střední škola Náhorní v Praze 8)

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

Середня школа бізнесу, послуг і ремесел та школа мов з правом державного іспиту в м. Табор (Střední škola obchodu, služeb a řemesel a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky v Táboře)

Продаж книжок (2011) деякі дані:

Середня маржа для продавця з продажу – 34 %

Середня маржа з продажу зарубіжних книг – 30 %

Середня маржа з продажу підручників – 27 %

Середня кількість сторінок 1 книги – 223

Поліграфічні витрати на 1 книгу – 30 %

Середня авторська зарплата – 7 %

Середня плата за переклад нормосторінки (1 НС = 150 зн. з пробілами) – 150 CZK

Середня плата за художнє оформлення 1 книги – 5 000 CZK

Середня плата за макетування 1 книги – 8 000 CZK

Валовий прибуток вид-ва з продажу 1 книги – 4 %

Книжкові ярмарки та події пов'язані з продажем книжок:

- 1) Місяць авторського читання – найбільший чеський літературний фестиваль, працює з 2000 року і відбувається в липні в містах Брно, Кошице, Острава і Вроцлав.
- 2) Фестиваль письменників Прага – у літературному світі цей міжнародний фестиваль становить унікальні презентації світових авторів, оцінюється у вітчизняних та міжнародних ЗМІ і живими відео фестивальных подій в інтернеті. Відбувається регулярно навесні.
- 3) Фестиваль фантазії – фестиваль фентезі та фантастики, який відбувається в червні/липні в м. Хотєборж.
- 4) Літературна Височина – чесько-словацький фестиваль про письмо, літературу, автори і натхнення. Оцінюються на ньому ще не опубліковані роботи в категорії прози та поезії. Відбувається в липні в м. Хотєборж.
- 5) KomiksFEST! – незалежний мультимедіальний фестиваль коміксу. Фестиваль приносить нові книги, виставки, фільми, спектаклі, автограф-сесії і дискусій. Ця міжнародна подія

представляє комікс як молоде, динамічне, привабливе й універсальне медіум, здатне нести будь-який зміст. Відбувається в жовтні та листопаді в Празі.

6) Літературна весна – літературний фестиваль у Зліні для любителів книг, який представляє літературу в нетрадиційних програмах. Відбувається в травні.

7) ProtimluvFEST – міжнародний літературний фестиваль, відбувається в Оставі.

8) «Їчін – місто казок» – культурний фестиваль, який відбувається з 1990 року і спрямований на літературу для дітей.

9) Ортенівська Кутна Гора – фестиваль поезії пов'язаний з літературним конкурсом. Відбувається у вересні в честь поета Їржі Ортена.

10) Шрамківська Сobotка – фестиваль чеської мови, мови взагалі та літератури. Відбувається щорічно в честь поета Франі Шрамека. Фестиваль проходить в м. Сobotка в червні/липні.

11) Літературна ніч – публічні нічні читання в різних місцях Праги в середині травня. Організують чеські центри, які таким чином чеську громадськість ознайомлюють з сучасною європейською літературою.

12) Письменники на трасі – літературний фестиваль у м. Чеська Тржебова. Відбувається в жовтні.

13) Поезія на ринку – регіональний поетичний фестиваль у м. Клатови для юних любителів декламування, театру та танцю. Відбувається в березні/квітні.

14) Діти, читайте! – фестиваль читання і театру в Празі, в поєднанні з виставками ілюстрацій і книг для дітей. Відбувається на початку червня.

15) День поезії – фестиваль чеської та міжнародної поезії. Проводиться щорічно на честь дня народження поета Карела Гинека Махи.

16) Літературні Лугачовіце – зібрання молодих авторів з чеськими письменниками, лекції і т.д.. Проходить в червні.

17) Фестиваль поетів – зустрічі, автограф-сесії, авторські читання. Відбувається в Оломоуці.

18) Дні св. Ієроніма – фестиваль перекладів, лекції, воркшопи, book-second-hand. Організовує в середині листопада в Празі Об'єднання усних і письмових перекладачів.

19) Slam Poetry – фестиваль Slam Poetry. Кожен тур конкурсу проходить в різних регіонах, фінал в Брно.

Бібліотеки:

Інформації про всі бібліотеки в Чехії можна знайти за адресою:
<http://www.knihovny.net/>

Типи бібліотек: Наукові, регіональні бібліотеки – 16. Міські бібліотеки – 1942. Університетські та академічні бібліотеки – 25. У міських бібліотеках можна користуватись безкоштовним доступом в інтернет для всіх читачів. Бібліотеки організують безліч різних програм для дітей, пенсіонерів, меншин. Наприклад, у Празі міська бібліотека організовує кожен день практично в усіх галузях програми або культурні акції для дітей або людей похилого віку. Існують різні підтримуючі програми, такі як Ростемо з книгою (<http://www.rostik.cz/cz/home/>) або Книги – залежність для цілого життя (<http://sckn.cz/index.php?p=cteni&kniha> залежність-на-клітинної життя), Ніч з Андерсеном (<http://www.nocsandersenem.cz/>) або Читання допомагає (<http://www.ctenipomaha.cz/>).

III. Переклади з української мови на чеську

В постійному представлянні української літератури активно бере участь портал www.iLiteratura.cz. Рецензії та статті з укр. тематикою друкуються в інших культурних журналах та часописах (A2, Aluze, Host, Labyrint Revue, Na východ, Plav, Texty. Часом приділяє більше місця українській літературі студентський журнал Babylon (www.ibabylon.org). Напр. в рецензованому популярно-науковому часовисі Vesmír 1/2013 була опублікована ексклюзивна стаття Лариси Масенко про суржик. Часопис Dějiny a současnost, який популяризує історію, публікує тексти, інтерв'ю, дослідження на історичні теми. У січневому номері музикознавчого часопису Harmonie вийшла стаття про кобзарство. Громадське Чеське радіо звертається з проханням про переклад чи інтерв'ю на різні культурні, переважно літературні, українські теми. У Моравії, завдяки сильним українським відділам в Брно та Оломоуці діє кілька молодих надійних українців.

IV. Переклади через інші мови

Таких перекладів немає, якщо не рахувати 19 ст. або поодинокі переклади в 1ій пол. 20 ст.

V. Літературні перекладачі з української на чеську – умови праці

Через те, що книжкових перекладів з української на чеську мову друкується тільки декілька на рік, майже всі літературні перекладачі (не зважаючи на мову, з якої перекладають) сприймають переклади як хобі. Тільки для декількох перекладачів з англійської мови головний заробіток становлять літературні переклади.

Літературний перекладач отримує зарплату за номер перекладених нормосторінок (1 НС = 1800 знаків з пробілами), не отримує ні royalties, ні відсотки з продажу. У 2000 р. платня за 1 НС була прибіл. 120,- CZK (тоді сса 4 EUR), зараз це між 150 та 190 CZK (сса 6-8 EUR). Якщо книжка перекладена з укр. м. вийшла за допомоги гранту чи якоїсь іншої фінансової підтримки, немає це в основному вплив на платню перекладача.

Соціальний статус перекладачів та усних перекладачів в Чехії високий. Існує декілька професійних організацій, які активно лобіюють за права та покращення фінансової ситуації перекладачів. Найпотужніші є організація JTP (Jednota tlumočnicků a překladatelů/ Асоціація усних перекладачів та перекладачів: www.jtpunion.org) – вже 20 років щорічно організовує конкурс Словник року, KST ČR (Komora soudních tlumočnicků ČR/Колегія присяжних перекладачів ЧР: www.kstcr.cz), ASKOT (Asociace konferenčních tlumočnicků/Асоціація конференційних перекладачів: www.askot.cz). Існує теж Obec překladatelů ČR (Гільдія перекладачів: www.obecprekladatelu.cz), організація для суто літературних перекладачів, яка кожного року виголошує найкращий переклад року, надає антинагороду за найгірший переклад і організовує конкурс Їржіго Левого для перекладачів віком до 35 років.

Усі вище наведені організації постійно організовують семінари, лекції, воркшопи для своїх членів. Завдяки цьому перекладачі постійно в курсі перекладацьких справ, отримують інформацію про професійну літературу, мають можливість використовувати спеціалізовані бібліотеки, користуються знижками на перекладацький софтвер, літературу. Можуть

Переклади з української мови сербською мовою

консультуватися з колегами з перекладацьких питань. Завдяки базам даних членів цих організацій до перекладачів звертаються видавці, зарубіжні інституції чи фундації, які зацікавлені у рецензіях на українську літературу чи переклади.

Перекладачі. У Чехії книжки з української мови активно перекладають Rita Кіндлерова (Rita Kindlerová), молоді українці: Jekaterina Gazukina, Alexandra Stelibská (Тарас Прохасько, *Непрости*), Alexej Sevruc, Miroslav Tomek (Сергій Жадан, *Біг Мак*), Tomáš Vašut (Юрій Андрухович, *Рекреації*).

VI. Посередники

Україна не займається комплексно промоцією своєї літератури, не існує державної підтримки перекладів на інші мови, про культурну політику як таку не говорячи, українські видавці не мають інформації англійською мовою про своїх авторів, тому чеські видавці покладаються на оцінку та досвід перекладача. Тому роль перекладача засаднича.

У Чехії нема видавництва, яке б спеціалізувалось на літературі наприклад східної Європи (для цього чеський книжковий ринок замалий). Декілька видавництв мають серії «Сучасна світова проза» (видавництво Argo), де вийшла книга *Сестро, сестро* О. Забужко. Або серія «Міфи, казки, легенди» того ж самого видавництва, де вийшла книга укр. казок *Pomsta Oleksy Dovbuše*.

Сприятливим фактором залишається приїзд автора на фестивалі, книжкові ярмарки чи на стажування. Та найважливішу роль у випадку укр. літ. ще дуже довго відіграватимуть конкретні перекладачі, які будуть рекомендувати і допомагати шукати фінансові підтримки на окремі видання. Без фінансової підтримки менші видавництва не будуть друкувати незнайомих авторів, бо завдяки величезній кількості перекладної літератури в Чехії не можуть бути впевненими в успіху книги.

VII. Реценція

Перекладів з української мови настільки мало, що важко говорити про реценцію української літератури в Чехії. Але можна спостерігати, що не знати про книги О. Забужко

This text is licensed under Creative Commons

Переклади з української мови сербською мовою

вважається між інтелігенцією культурним ігнорантством. Популярними є також тексти Ю. Винничука завдяки його гумору, який близький чеському. Молоді студенти гуманітари люблять Ю. Андруховича, хоча цьому випадку не відомо, чи настільки відомі його тексти чи його знають більше як перформера та непересічну особистість.

VIII. Оцінки та рекомендації

Завдяки тому, що всі перекладені з української книжки добре продаються, а рецензії завжди оцінюють якісний переклад, можна вважати, що українська література має шанси захопити чеського читача. Щоправда, чеський ринок малий і, хоча чехи в порівнянні з іншими належать до найбільших книголюбів, не думаю, що більше ніж 2-3 книги на рік перекладені з української мови могли б захопити більше читачів. Тому треба обережно вибирати і завжди звертати увагу на смаки читачів.

Якщо український видавець чи автор бажає, щоб його твори перекладались на чеську мову, треба користуватись стандартними методами – повинна бути актуальна інформація про книжки та авторів англійською мовою, друкувати видавничі щорічні плани з анотаціями, комунікувати з перекладачами та намагатись просувати своїх авторів на фестивалі, книжкові ярмарки, воркшопи та розуміти, що бестселер в Україні не автоматично буде світовим бестселером.

This text is licensed under Creative Commons

Таб. 1

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
з англійської	1 819	1 889	2 118	2 088	2 340	2 329	2 362	2 301	2 211	2 556	2 665	2 969	3 005	3 071	3 276
з німецької	1 512	1 228	1 106	927	991	982	1 029	1 033	980	1 186	1 115	1 168	1 157	1 058	1 129
з французької	208	199	192	201	227	225	273	267	243	244	285	270	293	562	307
з української	1	0	0	0	1	1	1	3	3	3	0	1	4	0	3

Таб. 2

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
художня	3365	3432	3562	3281	3726	3605	3498	3381	3340	3746	3927	4162	4475	4477	6583
дитяча	416	400	575	579	575	586	746	73	866	1209	1187	1385	1367	1336	1329
підручники для шкіл та вишів	1658	1676	1549	1400	1750	1578	1884	1732	1776	1924	1971	2132	1489	1536	1345

This text is licensed under Creative Commons

This text is licensed under Creative Commons

